

ISSN 2707-3076 (Print)

ISSN 2709-8214 (Online)

НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

Хортицької національної академії

SCIENTIFIC JOURNAL

of Khortytsia National Academy

Серія: Педагогіка.
Соціальна робота.

2020, 1(2)

Науковий журнал Хортицької національної академії. Scientific Journal of Khortytsia National Academy. (Серія: Педагогіка. Соціальна робота) :
наук. журн. / [редкол.: В. В. Нечипоренко (голов. ред.) та ін.]. Запоріжжя : Вид-во комунального закладу вищої освіти
«Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради, 2020. Вип. 1(2).

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації Серія КВ № 24104-13944Р
Офіційний сайт видання <https://journal.khnnra.edu.ua/index.php/njKhNA>

Журнал включено до пошукової системи відкритої наукометричної бази даних **Google Scholar**, до реферативної бази даних «Українка наукова» та Українського реферативного журналу «Джерело», розміщений у каталозі Наукової періодики України Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського

Головний редактор:

Нечипоренко Валентина Василівна, доктор педагогічних наук, професор, ректор Хортицької національної академії (Україна).

Заступник головного редактора:

Позднякова Олена Леонтівна, кандидат педагогічних наук, доцент, перший проректор Хортицької національної академії (Україна).

Члени редакційної колегії:

Павленко Анатолій Іванович, доктор педагогічних наук, професор, дійсний член Національної академії вищої освіти України, завідувач кафедри соціальної роботи Хортицької національної академії (Україна).

Борисов Вячеслав Вікторович, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки та методик навчання Хортицької національної академії (Україна).

Цимбалару Анжеліка Дмитрівна, доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, головний науковий співробітник відділу інновацій та стратегій розвитку освіти Інституту педагогіки НАПН України (Україна).

Понюмарьова Галина Федорівна, доктор педагогічних наук, професор, ректор комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради (Україна).

Петриченко Лариса Олексіївна, доктор педагогічних наук, доцент, перший проректор комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради (Україна).

Харківська Алла Анатоліївна, доктор педагогічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної роботи комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради (Україна).

Роганова Марина Вікторівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри теорії та методики дошкільної освіти комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради (Україна).

Ульянова Вікторія Станіславівна, доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри музично-інструментальної підготовки вчителів комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради (Україна).

Чернецька Юлія Іванівна, доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри соціальної роботи та соціальної педагогіки комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради (Україна).

Gancarz Aleksandra, Doctor, Assistant, University of Silesia in Katowice (Poland).

Chojnacka-Synaszko Barbara, Doctor, Adiunkt, University of Silesia in Katowice (Poland).

Zenon Gajdzica, Full professor, Professor, University of Silesia in Katowice (Poland).

Suchodolska Jolanta, Adiunkt, University of Silesia in Katowice (Poland).

Гевко Ігор Васильович, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри комп'ютерних технологій Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (Україна).

Цибулько Людмила Григорівна, доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри педагогіки Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет» (Україна).

Відповідальний секретар:

Сташук Ольга Олександрівна, кандидат педагогічних наук, методист науково-методичного відділу Хортицької національної академії (Україна)

Зовнішні рецензенти:

Бондар Віталій Іванович, доктор педагогічних наук, професор, дійсний член Національної академії педагогічних наук України (Україна).

Засенко Вячеслав Васильович, доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, директор Інституту спеціальної педагогіки НАПН України (Україна).

Елькін Марк Веніамінович, кандидат педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки і педагогічної майстерності Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького (Україна).

Одинець Тетяна Євгенівна, доктор наук з фізичного виховання та спорту, професор, завідувач кафедри фізичної реабілітації Хортицької національної академії (Україна).

Корнелюк Богдан Васильович, кандидат філологічних наук, доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Хортицької національної академії (Україна).

Лапшина Ірина Сергіївна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та методик навчання Хортицької національної академії (Україна).

Схвалено рішенням Вченої ради Хортицької національної академії
Протокол № 9 від 25.06.2020.

У статтях розглядаються результати новітніх теоретичних та експериментальних досліджень в галузі педагогіки та соціальної роботи. Дослідження охоплюють проблеми загальної педагогіки та історії педагогіки, теорії і методики управління освітою, теорії і методики виховання, початкової освіти, середньої освіти, професійної освіти, спеціальної освіти, а також соціальної роботи.

© Хортицька національна академія, 2020

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНА ПЕДАГОГІКА ТА ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

Антибура Ю. П. Науково-методичне забезпечення шкільної історичної освіти в Україні (кінець XX – початок XXI століття): історіографія навчальних видань.....	7
Дергач М. А. Особливості розвитку вітчизняної теорії та практики використання театрального мистецтва в навчально-виховній роботі з дітьми в першій третині XX ст.....	15
Павленко А. І. Роль і місце біографічного методу у методології педагогіки.....	30
Платаш Л. Б. Становлення державно-громадських механізмів розвитку інклюзивної освіти в Україні (1990-2020 рр.).....	40

РОЗДІЛ 2. СЕРЕДНЯ ОСВІТА

Андрєєв А. М., Тихонська Н. І. Міський конкурс творчих робіт з удосконалення фізичного демонстраційного експерименту як форма залучення учнівської молоді до інноваційної діяльності.....	55
Бессараб А. О., Пономаренко О. В. Способи формування мотивації школярів до дистанційного навчання: огляд зарубіжного та українського досвіду.....	64
Каліжанова Г. Н., Пісарєва Т. А. Особливості використання матеріалів TED Talks на уроках англійської мови.....	74
Корольова Л. М. Сучасні форми, методи й засоби підготовки майбутнього вчителя нової української школи до розвитку креативних здібностей молодших школярів.....	80
Маврін В. В. Психологічні засади становлення дитини як суб'єкта життєтворчості в освітньому просторі нової української школи.....	88

РОЗДІЛ 3. ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА

Борисов В. В., Лупінович С. М. Дослідження взаємозв'язку рівнів рефлексійності з показниками самоактуалізації майбутніх вчителів початкових класів у закладі вищої освіти.....	101
Гевко І. В. Застосування цифрових інформаційних ресурсів в дистанційному навчанні.....	111
Дьоміна В. В. Проблема формування медіаграмотності майбутніх перекладачів.....	119
Казаннікова О. В. Використання технології воркшопу у процесі практичної підготовки майбутніх соціальних педагогів до професійної діяльності.....	126
Марків В. М., Онищенко І. В. Формування мотивації до професійної діяльності в майбутніх учителів початкової школи засобами технології BYOD.....	137
Червоненко К. С. Зміст та форми практичної підготовки майбутніх соціальних працівників до організації волонтерської діяльності учнівської молоді.....	147

РОЗДІЛ 4. СПЕЦІАЛЬНА ОСВІТА

Бочков П. М. Корекційно-педагогічна тактика подолання порушень рівноваги у дошкільників.....	155
Найдьорова Г. О., Зацепіна Т. В. Особливості гендерної ідентичності у підлітків із розладами аутистичного спектра.....	163

РОЗДІЛ 5. СОЦІАЛЬНА РОБОТА

Кротенко В. І., Найдьорова Г. О. Метафора як метод консультативної роботи психологів та соціальних педагогів з батьками.....	172
Мосаєв Ю. В. Проблеми становлення екологічної соціальної роботи в Україні.....	180

only for successful communicative practice in industry of medias, but also for creation of the own programs of educational orientation medias in the future process of independent pedagogical work at school.

The specificity of professional training of future translators in pedagogical institutions of higher learning predetermines the special attention to the development of professional knowledge and abilities that teachers need for perfecting their own pedagogical culture. Such professional knowledge and abilities can be marked by such indexes: motivational (reasons of media educational activity; aspiring to perfecting one's own knowledge of media); informative (a level of being informed; pedagogical knowledge of the media industry); methodical (methodical abilities in the sphere of mediaeducation); activity (quality of medias of educational activity); creativity (a level of the creative elements in media educational activity).

Translator that received media education in an institution of higher learning will be able: to encourage students, develop a desire to formulate the problem questions concerning media; use in teaching the research methodology aimed at the organization of independent search of information in media by students for substantiating certain questions; help students to develop skills in relation to the use of various sources of media information; organize discussions in the process of students' learning to listen tolerantly and tactfully to others and to express their own opinion.

Development of pedagogical terms of application of media education in the process of professional training of future translators at the initial stage requires the study of the real practice of intercommunication of modern student youth and mediaculture.

Key words: media literacy, media education, mediaculture, interaction, future translators, education, value orientations.

Стаття надійшла до редакції / Received 10.02.2020.

Прийнята до друку / Accepted 26.05.2020.

Унікальність тексту 91 % (Unicheck ID 1005391088)

© Дьоміна Вікторія Володимирівна

УДК 378.091.33-027.22: 37.013.42

Олена Володимирівна Казаннікова
ORCID ID: 0000-0002-7900-9424
кандидат педагогічних наук,
директор санаторної школи
Хортицької національної академії,
Запоріжжя, Україна
e.v.kazannikova@gmail.com

ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ВОРКШОПУ У ПРОЦЕСІ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У науково-методичній статті обґрунтовано концептуальні засади і практичні можливості використання технології воркшопу у процесі підготовки майбутніх соціальних педагогів до професійної діяльності. Розкрито цільові пріоритети і сутнісні характеристики воркшопу як інноваційної педагогічної технології, що передбачає активне та самостійне здобуття знань і прийняття рішень учасниками у процесі динамічної групової роботи, інтеграцію соціально-комунікативних, діяльнісно-практичних і проєктно-інноваційних компонентів професійної підготовки. Визначено етапи організації воркшопу (підготовчий, організаційно-ознайомчий, дослідницький, технологічний і заключний етапи) і варіативні форми їхнього проведення (аналіз проблемних ситуацій, тимбілдінг, дискусія, педагогічна майстерня, мозковий штурм, марафон, параметричний практикум). Наведено зразок структурної побудови курсу воркшопу – тематичний план циклу занять «Траєкторія професійного саморозвитку майбутнього соціального педагога», що включає десять занять інтерактивно-компетентнісного спрямування. Як приклад застосування технології воркшопу у процесі практичної підготовки майбутніх соціальних педагогів, описано дві вправи: «Структура професійної компетентності соціального педагога» і «Формула професійної компетентності соціального педагога». Розкрито діагностичні критерії (ціннісно-мотиваційний, когнітивний, діяльнісний і рефлексивний) і відповідні показники, за

якими можна оцінити динаміку професійного саморозвитку майбутніх соціальних педагогів завдяки проведеним воркшоп-заняттям. Представлено результати впровадження циклу воркшоп-занять та оцінки його ефективності за допомогою розробленого діагностичного інструментарію: анкети для студента «Мій компетентнісний потенціал як передумова майбутньої професійної діяльності» і карти експертного оцінювання для викладача «Динаміка професійного саморозвитку майбутнього соціального педагога».

Ключові слова: технологія воркшопу, професійна компетентність соціального педагога, комунікативні компетенції, організаторські компетенції, дослідницькі компетенції, інформаційні компетенції, корекційно-реабілітаційні компетенції, соціально-правові компетенції.

Вступ. Сьогодення України характеризується динамічними суспільними, культурними та соціально-економічними трансформаціями, у тому числі й у системі соціального захисту населення, що зумовлює нові вимоги до фахової компетентності, професійної діяльності та особистісних характеристик спеціаліста у сфері соціальної роботи, зокрема соціального педагога, здатного до самостійного та результативного провадження професійної діяльності. У цьому контексті актуальним є питання зміни освітньої парадигми, модернізації процесу професійної підготовки майбутнього соціального педагога у закладах вищої освіти, що зумовлює пошук і реалізацію нових концептуальних підходів, педагогічних ідей формування особистості спеціаліста, як суб'єкта освітнього процесу, та його фахової компетентності, що відповідає новим професійним стандартам України.

Вітчизняні та зарубіжні дослідники розробили концептуальні засади й окремі аспекти удосконалення надання освітніх послуг і професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів. У дослідженнях наголошується на важливості забезпечення високого рівня теоретико-методичної та практичної підготовки майбутніх соціальних педагогів у системному процесі формування їхньої професійної спрямованості, їхніх знань, умінь та навичок як складових професійної компетентності. Аналіз результатів досліджень Т. Абрамович (Абрамович, 2018), В. Андрієвської (Андрієвська, 1994), В. Багрій (Багрій, 2012), В. Барко (Барко, 2010), О. Бартош (Бартош, 2014), В. Білик (Білик, 2010), Р. Вайноли (Вайнола, 2009) щодо формування професійних умінь і навичок майбутніх фахівців дає можливість стверджувати, що професійні вміння визначаються як внутрішня модель практичної діяльності фахівця, формування й розвиток якої забезпечується взаємозв'язком теоретичних знань, особистісних здібностей та відпрацюванням відповідних навичок. Поняття

«вміння та навички», як правило, вживаються разом, проте вони не синонімічні. У своїх дослідженнях науковці підкреслюють, що вміння завжди спираються на свідомий інтелектуальний контроль, який активується при виникненні нестандартної ситуації, що вимагає прийняття розумних рішень.

В. Бондар (2000) доводить, що уміння формуються у процесі застосування знань на практиці, та виокремлює у цьому процесі такі компоненти: попереднє орієнтування у завданні, відтворення знань на основі встановлення зв'язків між старими знаннями й новим завданням, актуалізація знань, які необхідні для застосування, творчої переробки актуалізованих знань, побудови прийомів і дій, творче перенесення виробничих умінь на різні види діяльності.

З позицій компетентнісного підходу, який набуває парадигмального значення для системи освіти України та зарубіжних країн, процес практичної підготовки майбутніх соціальних педагогів до професійної діяльності вимагає подальшого вдосконалення для більш ефективного розвитку у фахівців ключових професійних компетентностей. Відповідно, все більшого значення набувають ті інноваційні педагогічні технології, компетентнісна спрямованість яких забезпечується за рахунок посилення соціально-комунікативних, діяльнісно-практичних і проектно-інноваційних компонентів професійної підготовки, оскільки цінність «чистої теорії» (знань та інформації як контенту освіти) визначається здатністю та готовністю фахівця до її успішного використання для творчого розв'язання складних, нестандартних професійних завдань у тісній взаємодії з іншими суб'єктами соціально-педагогічного процесу. Однією з інноваційних технологій, які відповідають пріоритетам модернізації процесу професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів на засадах компетентнісного підходу, є технологія воркшопу, функціональний потенціал і особливості

впровадження якої потребують ґрунтовного дослідження.

Метою статті є розкриття сутності технології воркшопу і специфіки її використання у процесі практичної підготовки майбутніх соціальних педагогів до професійної діяльності.

Методи дослідження: теоретичний аналіз науково-педагогічної літератури (для уточнення сучасних підходів до визначення цільових та організаційних аспектів технології воркшопу), проектування (для розробки циклу тренінгових занять з використанням технології воркшопу), анкетування та експертне оцінювання (для дослідження ефективності розробленого циклу занять).

Сутність воркшопу як інноваційної педагогічної технології. Воркшоп (термін «workshop» походить з англійської мови та означає «майстерня» або «цех») – це інноваційна технологія підготовки та проведення колективного навчального заходу з використанням інтерактивних форм роботи, які спрямовані на активне та самостійне здобуття знань і прийняття рішень учасниками у процесі динамічної групової роботи (С. Литвиненко, 2014).

М. Скрипник (2013) зазначає, що воркшоп – динамічний процес комплексного засвоєння знань. Набуття знань відбувається завдяки активній роботі учасників, у процесі якої акцентується отримання динамічних знань, при цьому учасники самостійно визначають цілі навчання, відповідальність за результативність діяльності розподіляється між ведучим і учасниками воркшопу.

К. Фопель (2003) визначає воркшоп як інтенсивний навчальний захід, який сприяє розвитку компетентностей та забезпечує отримання освітнього результату за рахунок власної активної роботи учасників. Необхідні теоретичні елементи, як правило, подаються стисло і сконцентровано. Натомість у центрі уваги перебуває самостійне навчання учасників і активна групова взаємодія, під час якої вони мають можливість відкрити потенційні можливості та інтегрувати досвід інших.

Воркшоп має важливі інваріантні характеристики: динамічність, активність, соціальність процесу взаємодії та взаємонавчання, які відповідають особливостям професійної практичної підготовки майбутнього соціального педагога на засадах компетентнісного та діяльнісного підходів; забезпечує виконання

унікальних завдань: змінити роль викладача з транслятора на активного учасника освітнього процесу, виконати роль майданчика для реалізації нових ідей у студентських проєктах; забезпечити командоутворення у студентських групах, підвищити інтерес та мотивацію до практичної професійної підготовки всіх учасників процесу; регулювати специфічні запити й очікування від професійної практичної підготовки.

Тема воркшопу визначається значущістю потреб здобувачів освіти та повинна викликати актуальний інтерес до вивчення поставленої проблеми. Відповідно до ступеня складності проблеми визначається тривалість воркшопу: мініворкшопи, які тривають невеликий проміжок часу (1–2 години) та довготривалі (від 1-го до 7-ми днів). Перевага технології воркшопу полягає у використанні різноманітних методів, форм дослідження та пізнання, які за рахунок взаємодії між учасниками заходу активізують їхній власний досвід та особистісні переживання, що забезпечує набуття ними актуальних, ґрунтовних знань і досвіду. Форма проведення воркшопу може бути як у режимі онлайн, так і офлайн.

З точки зору організаційної структури воркшоп, як і будь-яка технологія, включає низку етапів: підготовчий (визначення теми, проблеми, мети, SMART-цілей, задач, структури, таймінгу), організаційно-ознайомчий (презентація тенденцій визначеного напрямку та проблеми), дослідницький (дослідження визначеної проблеми), технологічний (генерація ідей і рішень), заключний (прийняття рішень, їх презентація, оцінювання), на кожному з етапів використовуються доцільні методи, форми і прийоми.

Також доцільно розглянути основні відмінності технології воркшопу від інших інтерактивних заходів:

- теоретична частина відсутня, вирішуються тільки прикладні проблеми;
- висока інтенсивність групової взаємодії;
- відповідальність за пошук ідей та прийняття рішень несуть учасники воркшопу;
- кожен учасник є активним членом команди та вносить у спільну роботу свої ідеї, особистий досвід, власні спостереження, експерименти тощо;
- значимість актуального досвіду та особистого переживання кожного учасника;
- результат роботи команди залежить від ступеня участі кожного учасника, від рівня його самостійності.

Залежно від освітньої мети практичної підготовки майбутніх фахівців можливе застосування різних воркшопів, які є доцільними за своєю структурою, формою проведення, кількістю часу, засобами визначення завдань та шляхами їх реалізації: аналізу проблемних ситуацій, тимблдіingu, дискусії, педагогічної майстерні, мозкового штурму, марафону, параметричного практикуму. Успішне досягнення поставленої мети воркшопу можливе за умови здійснення ретельного планування та організації процесу його проведення, що передбачає визначення SMART-цілей і результатів співпраці педагога та здобувачів освіти. Наступним етапом рекомендовано конкретизувати навчальні заходи з визначенням прийомів і технік проведення воркшопу, після чого планувати раціональне використання часу відповідно до визначеного тематичного планування та цілей діяльності. Дослідники практики проведення воркшопу додатково рекомендують визначити індивідуальний стиль: визначення провідних акцентів, перспектив, провідних компетенцій; урахування специфіки категорії учасників воркшопу та визначення необхідного ресурсного забезпечення.

Завдання ведучого, який проводить воркшоп, – зорієнтувати учасників у темі, ознайомити з правилами заходу та надати вихідні дані для аналізу (індивідуальні, групові завдання тощо). Важливо, що ведучий, як модератор і фасилітатор, не виявляє домінуючої, нав'язливої ролі, але бере активну участь у процесі вирішення завдань та створює умови для самостійного отримання результату кожним учасником.

Максимальний результат воркшопу залежить від активної співпраці всіх учасників, їхньої готовності аналізувати досвід інших, здатності приходити до компромісу з іншими учасниками процесу, вміння швидко обирати оптимальне рішення та брати відповідальність на себе. Важливо, щоб кожен учасник воркшопу сформулював для себе результат, якого потрібно досягти, й намагався отримати його, дотримуючись визначеного плану.

Відповідно до технології воркшопу на завершальному етапі необхідно проводити рефлексію. Зворотній зв'язок допомагає виявити прогрес у досягненні мети та визначити недоліки, що вимагають коригування. Глибина та якість зворотного зв'язку визначають ефективність освітнього процесу. Розгорнутий зворотній зв'язок

відповідає низці вимог – він має бути об'єктивним, конкретним, зваженим, доречним, зрозумілим, враховувати можливість порівняння з попереднім зворотнім зв'язком, містити план дій, подальші пропозиції мають бути представлені в ієрархічному порядку.

Формування професійної компетентності майбутніх соціальних педагогів передбачає дотримання таких етапів:

1. Ціннісно-мотиваційний етап, який забезпечує розвиток у майбутніх соціальних педагогів стійкої внутрішньої мотивації, бажання пізнавати себе та працювати над собою, прагнення стати професіоналом своєї справи, наявність спеціальних знань, умінь та компетентностей, набуття досвіду теоретичного й практичного вирішення професійних завдань.

2. Виробничо-технологічний етап професійної адаптації, що передбачає суб'єктивне засвоєння фахових знань, умінь, ролей та професійно-важливих якостей, усвідомлення особливостей самостійної професійної діяльності, соціально-психологічну адаптацію в колективі.

3. Продуктивно-творчий етап, що забезпечує реалізацію особистості при самостійному виконанні професійних завдань.

Етапи формування професійної компетентності майбутніх соціальних педагогів складаються з виконання взаємопов'язаних процедур, що сприяють формуванню професійних умінь в умовах практичної підготовки як однієї з основних форм освітнього процесу, що ґрунтується на теоретичному фундаменті професійних знань, забезпечує застосування їх на практиці, сприяє пізнанню закономірностей, специфіки і принципів професійної діяльності, оволодінню способами її організації, формуванню професійно-особистісних якостей та набуттю практичних навичок, визначених у Державному освітньому стандарті і кваліфікаційних вимогах до фахівців соціально-педагогічної сфери.

Теоретичне переосмислення технології воркшопу, єдність її змістовної та процесуальної сторін, практична орієнтація дозволяють використовувати її на кожному етапі формування професійної компетентності майбутніх соціальних педагогів. Технологія воркшопу дозволяє розкривати сутність, зміст фахової підготовки та адаптувати зміст і форми освітнього процесу до індивідуальних особливостей здобувачів освіти; поєднувати педагогічні технології і підходи; структурувати процес для оптимізації послідовного

опанування й виконання основних функцій соціального педагога, у тому числі в умовах практичної підготовки, що сприяє успішній професійній адаптації здобувача освіти як майбутнього спеціаліста.

Органічне поєднання мети, завдань практичної підготовки соціальних педагогів з технологією воркшопу створює відкрите освітнє середовище, у якому здійснюється динамічний і творчий індивідуалізований процес, наповнений багатоваріантним змістом, різноманітністю навчальних дій, що забезпечує ефективне виконання таких пріоритетних завдань практичної підготовки:

- апробація та адаптація теоретичних знань, встановлення відповідних взаємозв'язків у практичній діяльності;

- здійснення наукового дослідження специфіки та соціально-педагогічних проблем у сфері професійної діяльності (збір психолого-педагогічної інформації за темою (завданням), її обробка, аналіз, систематизація, висунення гіпотез, концепцій);

- створення методичних, дидактичних розробок та їх апробація;

- відпрацювання умінь та навичок професійної діяльності (комунікативних, організаторських, діагностичних, проєктивних, дидактичних, аналітичних);

- оволодіння різноманітними видами професійної діяльності;

- розвиток творчих та особистісних якостей, які необхідні соціальному педагогу в його професійній діяльності;

- випробування в різних професійних ролях;

- реалізація індивідуальних професійних потреб і очікувань;

- створення умов для самостійного і цілеспрямованого вибору освітньої та професійної діяльності;

- засвоєння технології соціально-педагогічної роботи;

- освоєння норм взаємодії у колективі та взаємин з колегами;

- ознайомлення з основними видами та типами соціальних закладів, що надають соціально-педагогічну допомогу дітям та молоді.

У такий спосіб практико-зорієнтовний характер технології воркшопу, її спрямованість на формування професійних умінь і навичок дозволяють пов'язати отримані аудиторні знання з професійною діяльністю у процесі подолання

конкретних труднощів фахової практики. Технологія сприяє реалізації процесу практичної підготовки майбутніх соціальних педагогів, їхній максимальній ідентифікації з майбутніми професійними завданнями, які полягають у розвитку дитини як особистості, створенні комфортних, безпечних умов для її успішної соціалізації та адаптації, набутті нею соціального і життєвого досвіду.

З метою підвищення ефективності практичної підготовки майбутніх фахівців до професійної діяльності нами було розроблено та впроваджено цикл занять на тему: «Траєкторія професійного саморозвитку майбутнього соціального педагога», що передбачав використання технології воркшопу при організації інтерактивного навчання учасників. Відповідно до тематичного плану (табл. 1) цикл включає 10 занять, присвячених пріоритетним проблемам підготовки майбутніх фахівців з урахуванням сучасних викликів і завдань у соціально-педагогічній практиці.

Як приклад застосування технології воркшопу у процесі практичної підготовки майбутніх соціальних педагогів наведемо дві вправи, що використовуються на занятті № 1 «Професійна компетентність соціального педагога» відповідно до наведеного тематичного плану.

Вправа «Структура професійної компетентності соціального педагога»

Ведучий. Структура професійної компетентності педагога складається з таких компонентів: педагогічні знання, педагогічні вміння, педагогічні функції, педагогічні якості тощо. Сучасний освітній процес базується на компетентнісному підході до навчання та виховання дітей і відрізняється своєю неповторністю та унікальністю, тому і структура професійної компетентності соціального педагога – це унікальне поєднання важливих якостей, професійних компетенцій та професійних ролей соціального педагога. Ґрунтовний аналіз проблеми розвитку педагогічної компетентності дозволив розробити модель професійної компетентності соціального педагога.

Ведучий. Модель компетентного соціального педагога складається з багатьох компонентів, серед яких були виділені такі:

- особистісні якості;
- спеціальні професійні компетенції;
- загальні професійні компетенції;
- професійні ролі.

Таблиця 1

Тематичний план циклу занять
«Траєкторія професійного саморозвитку майбутнього соціального педагога»

№	Тема заняття	Мета заняття	Час (год.)
1.	Професійна компетентність соціального педагога	Ознайомлення майбутніх соціальних педагогів із поняттям «професійна компетентність», моделлю компетентного соціального педагога, її структурою та змістом.	1,5
2.	Особливості інноваційних технологій соціально-педагогічної діяльності	Актуалізація знань майбутніх соціальних педагогів щодо особливостей інноваційних технологій соціально-педагогічної діяльності.	1,5
3.	Комунікативні компетенції соціальних педагогів	Визначення складових комунікативних компетенцій соціальних педагогів; підвищення рівня сформованості комунікативних компетенцій майбутніх соціальних педагогів.	1,5
4.	Організаторські компетенції соціальних педагогів	Визначення складових організаторських компетенцій соціальних педагогів; підвищення рівня сформованості організаторських компетенцій майбутніх соціальних педагогів: відпрацювання вміння організовувати загальношкільні виховні заходи та тематичні батьківські збори.	1,5
5.	Дослідницькі компетенції соціальних педагогів	Актуалізація знань майбутніх соціальних педагогів щодо використання методів педагогічних досліджень у процесі виховної роботи; підвищення рівня сформованості дослідницьких компетенцій майбутніх соціальних педагогів.	1,5
6.	Інформаційні компетенції соціальних педагогів	Визначення основних складових інформаційних компетенцій соціальних педагогів; підвищення рівня сформованості інформаційних компетенцій майбутніх соціальних педагогів: відпрацювання вміння працювати з комп'ютерними технологіями.	1,5
7.	Корекційно-реабілітаційні компетенції соціальних педагогів	Визначення складових корекційно-реабілітаційних компетенцій соціальних педагогів; підвищення рівня сформованості корекційно-реабілітаційних компетенцій майбутніх соціальних педагогів: відпрацювання вміння складати плани-конспекти корекційних занять, відпрацювання вміння щодо забезпечення ефективної інклюзії дітей з особливими освітніми потребами в освітньому процесі.	1,5
8.	Соціально-правові компетенції соціальних педагогів	Визначення основних складових соціально-правових компетенцій соціальних педагогів; підвищення рівня сформованості соціально-правових компетенцій майбутніх соціальних педагогів.	1,5
9.	Особливості роботи соціальних педагогів з батьками.	Визначення основних форм взаємодії соціальних педагогів з батьками; підвищення рівня сформованості навичок роботи з батьками вихованців.	1,5
10.	Педагогічний супровід розвитку життєвої компетентності вихованців.	Ознайомлення майбутніх соціальних педагогів з технологією педагогічного супроводу, етапами та засобами супроводу; формування вміння складати програму педагогічного супроводу.	1,5

Ведучий. Отже, після ознайомлення з основними структурними компонентами моделі компетентного соціального педагога вам пропонується розробити зміст кожного з компонентів моделі. Для цього пропоную об'єднатися у 4 групи, шляхом розрахунку за порами року: весна, літо, осінь, зима. Представник кожної групи повинен визначити шляхом жеребкування компонент моделі, з яким буде працювати його група. На виконання завдання буде надано 15 хвилин. Потім представники групи презентують свою роботу.

(Представники кожної групи обирають собі завдання. Група працює, а потім презентує результати своєї роботи).

Ведучий. Дякую всім за роботу. Ви дуже точно відобразили зміст основних компонентів моделі компетентного соціального педагога-вихователя. Усі вони були включені у модель. Давайте уважно подивимося на неї і визначимо, що було вами не враховано? Чому і наскільки важливими виступають певні компоненти моделі?

(Обговорення).

Вправа «Формула професійної компетентності соціального педагога».

Ведучий. Після того, як ми проаналізували компоненти професійної компетентності соціального педагога, пропоную розглянути їх загальне співвідношення, обговоривши формулу компетентності:

Компетентність = мобільність знань + гнучкість методу + критичність мислення.

По-перше, знання – це не просто інформація, а швидко змінювана, динамічна, різноманітна інформація, яку необхідно вміти знайти, відсіяти від непотрібної, перевести у досвід власної діяльності.

По-друге, професійно значущим є уміння використовувати це знання у конкретній ситуації, розуміння, яким чином можна добути це знання, для якого знання який метод є релевантним.

По-третє, важливим є адекватне оцінювання себе, суспільства, свого місця в ньому, конкретного знання, необхідності чи зайвості його для своєї діяльності, а також методу його здобуття та використання.

Ведучий. А зараз кожному з вас пропонується наступне завдання: скласти формулу професійної компетентності соціального педагога. Для того, щоб завдання було виконано якісно, використовуйте модель компетентного соціального педагога. Для цієї роботи пропоную об'єднатися групам «Зима» з «Весною», а «Осені» з «Літом». На виконання цієї роботи вам дається 10 хвилин, а потім представники від кожної групи презентують результати діяльності групи і зможуть пояснити, чому саме така формула професійної компетентності соціального педагога була розроблена.

(Групи працюють, а потім представники презентують результати своєї роботи).

Наведені вправи є логічно і концептуально взаємопов'язаними, тож проводяться саме у наведеному порядку – спершу вправа «Структура професійної компетентності соціального педагога», потім – вправа «Формула професійної компетентності соціального педагога». Проведення цих вправ за технологією воркшопу дозволяє забезпечити активну, творчу взаємодію учасників, сприяє їх фаховому саморозвитку у процесі розв'язання професійно значущих завдань.

Розроблений нами цикл занять відповідно до вищенаведеного тематичного плану впроваджується у процес практичної підготовки майбутніх фахівців (здобувачів вищої освіти спеціальності 231 «Соціальна робота», спеціалізації «Соціальна педагогіка») з 2018 р. Динаміка формування у студентів професійно значущих компетенцій і якостей відстежується за чотирма взаємодоповнюючими критеріями:

ціннісно-мотиваційним, когнітивним, діяльним і рефлексивним, сукупність яких репрезентує ключові характеристики готовності соціального педагога до успішної професійної діяльності і фахового саморозвитку. Ціннісно-мотиваційний критерій об'єднує професійні цінності та особистісні мотиви, що спонукають соціального педагога до відповідального виконання професійної діяльності. Оволодіння системою загальнонаукових, психологічних, соціально-педагогічних та інших спеціально-професійних знань, які необхідні майбутньому соціальному педагогу для реалізації професійних функцій, характеризує когнітивний критерій. Показниками діяльностного критерію є оволодіння сукупністю соціально-педагогічних умінь та навичок, які виробляються шляхом застосування різних прийомів і способів соціально-педагогічної взаємодії у професійному середовищі. При цьому професійні вміння та навички тісно пов'язані з набутими професійними знаннями, які реалізуються у практичній діяльності. Рівень сформованості професійної компетентності та готовності до самореалізації майбутніх соціальних педагогів, що характеризують рефлексивний критерій, визначають такі показники: здатність до самоаналізу, саморозуміння рівня реалізації практичних завдань, самоінтерпретація й самовизначення індивідуального стилю роботи; самоактуалізація як постійне поновлення способів досягнення мікроцілей діяльності і таким чином вироблення алгоритму дій.

За кожним із зазначених критеріїв були конкретизовані показники (табл. 2), які були покладені в основу розробленого нами діагностичного інструментарію для відстеження динаміки професійного саморозвитку майбутніх соціальних педагогів за підсумками впровадження циклу занять. Діагностичний інструментарій включає анкету для студента «Мій компетентнісний потенціал як передумова майбутньої професійної діяльності» і карту експертного оцінювання «Динаміка професійного саморозвитку майбутнього соціального педагога», яку заповнює ведучий занять (як правило, це куратор студентської групи, який достатньо інформований про актуальний рівень сформованості фахових компетенцій студентів і може об'єктивно оцінити результативність циклу занять).

Таблиця 2

Критерії та показники сформованості професійної компетентності майбутніх соціальних педагогів

Критерії	Діагностичні показники
Ціннісно-мотиваційний критерій	<ol style="list-style-type: none"> Сформованість професійно важливих і необхідних для здійснення професійної діяльності якостей, які можна розділити на три групи: <ul style="list-style-type: none"> перша група якостей: психологічні характеристики, що є складовою частиною здатності до певного виду діяльності (психічні процеси та психічні стани); друга група якостей: психоаналітичні якості, такі як самоконтроль, самокритичність, самооцінка своїх вчинків, а також фізична тренованість, уміння переключитися і керувати своїми емоціями; третя група якостей: комунікабельність – швидкість встановлення контактів із людьми; емпатійність – визначення настрою людей, виявлення їхніх установок, чекань, співпереживання їхнім недолікам; візуальність – зовнішня привабливість особистості; красномовство. Усвідомлення значущості своєї діяльності. Прагнення до підвищення професійної компетентності, самовдосконалення та саморозвитку.
Когнітивний	<ol style="list-style-type: none"> Розуміння сутності, змісту, цілей та завдань професійної діяльності. Володіння системою знань про сутність педагогіки, психології як наук; принципи та методи соціально-педагогічної діяльності; особливості соціалізації особистості в різних мікросоціумах; попередження негативного впливу факторів соціального середовища на особистість; характеристики загальних технологій соціально-педагогічної діяльності і технологій організації соціально-педагогічної роботи з різними групами клієнтів; можливості та умови ефективної реалізації загальнонаукових та специфічних методів в практиці соціально-педагогічної роботи.
Діяльнісний	<ol style="list-style-type: none"> Сформованість професійних умінь (аналізувати різні фактори впливу на соціалізацію особистості; диференціювати зміст діяльності відповідно до різних об'єктів, суб'єктів та напрямів соціально-педагогічної роботи; добирати та адаптувати відповідно до мети, особливостей клієнтів і реальної ситуації технології соціально-педагогічної роботи, методи та прийоми реалізації завдань соціально-педагогічної роботи; проектувати, планувати, організовувати та аналізувати організаційні форми соціально-педагогічної роботи; будувати стратегію соціально-педагогічної роботи, спрямовану на саморозвиток особистості дитини та молодшої людини, реалізацію її творчого потенціалу, здібностей, задатків, активізації зусиль клієнтів (індивідів, груп, спільнот) на вирішення власних проблем). Оволодіння методами, способами і досвідом самостійного розв'язання професійних завдань.
Рефлексивний	<ol style="list-style-type: none"> Сформованість уміння здійснювати самоконтроль, самоаналіз й самооцінку результатів професійної діяльності. Формування професійних умінь творчо виконувати організаційні та виробничі завдання під час проходження виробничої практики. Розвиток навичок інноваційної професійної діяльності. Переосмислення та творче виявлення особистісного досвіду й фахової діяльності у розв'язанні проблемних ситуацій, що виникають у процесі професійної підготовки та майбутньої фахової діяльності. Самовизначення індивідуального стилю професійної діяльності. Прагнення до підвищення професійної компетентності, самовдосконалення та саморозвитку. Самоактуалізація як постійне поновлення способів досягнення мікроцілей діяльності і таким чином вироблення алгоритму дій.

За підсумками впровадження циклу воркшоп-занять «Траєкторія професійного саморозвитку майбутнього соціального педагога» у 2018/2019 н.р. і 2019/2020 н.р. та оцінки його ефективності за допомогою розробленого діагностичного інструментарію встановлено, що більшість студентів (69,4 %) характеризується позитивною динамікою фахового саморозвитку за всіма 14 ключовими діагностичними показниками, представленими в табл. 2. Всі інші учасники воркшоп-занять (30,6 %) характеризуються позитивною динамікою майже за всіма діагностичними показниками (в інтервалі від 8 до 13), що також можна визнати достатнім

результатом впровадження циклу занять за технологією воркшопу.

Висновок. Впровадження у процес практичної підготовки майбутніх педагогів технології воркшопу надає можливість забезпечити високий рівень реалізації компетентнісних завдань освітнього процесу, спрямованого на створення інноваційного освітнього середовища командної взаємодії та взаємонавчання, що сприяє актуалізації знань, умінь, навичок і власного досвіду студентів й інтеграції їх у фахову діяльність, акумуляції педагогічних ідей та відтворенню їх на практиці. У такий спосіб майбутні фахівці у процесі практичної підготовки мають можливість засвоїти професійні функції, навчитися виявляти та

вирішувати певні соціально-педагогічні проблеми з використанням доцільних форм і методів професійної діяльності, що сприяє збагаченню професійного досвіду та формуванню професійної компетентності майбутніх соціальних педагогів, їх готовності до провадження фахової діяльності й ефективній адаптації у період початку самостійної професійної діяльності.

Таким чином, впровадження технології воркшопу у процес практичної підготовки майбутніх педагогів дає можливість забезпечити високий рівень організації та реалізації освітнього процесу на засадах компетентнісного, особистісно-орієнтованого та діяльнісного підходів та сприяє створенню інноваційного освітнього середовища командної взаємодії та взаємонавчання, у якому

всі учасники процесу є суб'єктами освітнього процесу; створенню умов актуалізації знань, власного досвіду студентів, інтеграції їх у новий досвід і розуміння вирішення певного питання, проблеми або ситуації соціально-педагогічної діяльності; акумуляції педагогічних ідей та відтворенню їх на практиці; формуванню не просто спеціальних знань, умінь та навичок соціального педагога, а й ключових професійних компетенцій на достатньому рівні професійної компетентності майбутніх соціальних педагогів, а також їхньої готовності до провадження фахової діяльності. *Перспективами нашого дослідження* є продовження емпіричних розвідок щодо удосконалення методичних аспектів практичної підготовки майбутніх соціальних педагогів.

Література

- Абрамович Т. В. Розвиток професійної компетентності соціального педагога у системі післядипломної освіти : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Рівне, 2018. 310 с.
- Андрієвська В. В. Професійна компетенція: теорія і практика її оцінки на Заході. *Науково-методичне забезпечення діяльності сучасної професійної школи*. Київ, 1994. Ч. 1. С. 25–29.
- Багрій В. Н. Критерії та рівні сформованості професійних умінь майбутніх соціальних педагогів. *Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна»*. 2012. № 6. С. 10–14.
- Барко В. І. Аналіз наукових підходів до становлення поняття «професійна компетентність» сучасного фахівця. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України*. 2010. Вип. 5. С. 18–29.
- Бартош О. П. До проблеми теоретичної підготовки бакалаврів соціальної роботи у Великій Британії. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*. 2014. № 5 (288). Ч. I. С. 187–195.
- Білик В. В. Компетенції і компетентності як нові освітні конструкти. *Педагогічний дискурс* : ХГПА, 2010. Вип. 7. С. 41–46.
- Бондар В. І. Теорія і технологія управління процесом навчання в школі. Київ : ФАДА ЛТД, 2000. 191 с.
- Вайнола Р. Х. Педагогічні засади особистісного розвитку майбутнього соціального педагога в процесі професійної підготовки : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Київ, 2009. 46 с.
- Литвиненко С. А. Використання воркшопів у підготовці майбутніх психологів до професійної діяльності. *Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти*. 2014. Вип. 9. С. 10–12.
- Скрипник М. І. Інтерактивні технології в післядипломному навчанні : довідник; НАПН України, ДВНЗ «Ун-т менедж. освіти». Київ., 2013. 205 с.
- Фопель К. Эффективный воркшоп. Динамическое обучение; пер. с нем. Москва : Генезис, 2003. 368 с.

References

- Abramovych, T. V. (2018). Rozvytok profesiinoi kompetentnosti sotsialnoho pedahoha u systemi pisladyplomnoi osvity. [Development of professional competence of a social educator in the system of postgraduate education]. (Thesis for Ph. D. of Pedagogy): Rivne (ukr).
- Andrievska, V. V. (1994). Profesiina kompetentsiia: teoriia i praktyka yii otsinky na Zakhodi. [Professional competence: theory and practice of its evaluation in the West]. *Naukovo-metodychne zabezpechennia diialnosti suchasnoi profesiinoi shkoly*. [Scientific and methodological support of the modern vocational school]. 25–29 (ukr).
- Bahrii, V. N. (2012). Kryterii ta rivni sformovanosti profesiinykh umin maibutnykh sotsialnykh pedahohiv. [Criteria and levels of professional skills of future social educators]. *Zbimyk naukovykh prats Khmelnytskoho instytutu*

- sotsialnykh tekhnolohii Universytetu «Ukraina». [Collection of scientific works of the Khmelnytsky Institute of Social Technologies of the University «Ukraine»]. Issue 6. 10–14 (ukr).
- Barko, V. I. (2010). Analiz naukovykh pidkhodiv do stanovlennia poniattia «profesiina kompetentnist» suchasnoho fakhivtsia. [Analysis of scientific approaches to the formation of the concept of «professional competence» of a modern specialist]. *Visnyk Natsionalnoi akademii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy. [Bulletin of the National Academy of the State Border Guard Service of Ukraine]*. Issue 5. 18–29 (ukr).
- Bartosh, O. P. (2014). Do problemy teoretychnoi pidhotovky bakalavriv sotsialnoi roboty u Velykii Brytanii. [To the problem of theoretical training of bachelors of social work in Great Britain]. *Visnyk LNU imeni Tarasa Shevchenka. [Bulletin of Taras Shevchenko LNU]*. Issue 5. 187–195 (ukr).
- Bilyk, V. V. (2010). Kompetentsii i kompetentnosti yak novi osvitni konstrukty. [Competences and competencies as new educational constructs]. *Pedahohichniy dyskurs. [Pedagogical discourse]*. Issue 7. 41–46 (ukr).
- Bondar, V. I. (2000). Teoriia i tekhnolohiia upravlinnia protsesom navchannia v shkoli. [Theory and technology of school learning management]. Kyiv: FADA LTD (ukr).
- Fopel, K. (2003). Effektivniy vorkshop. Dinamicheskoe obuchenie. [Effective workshop. Dynamic learning]. Moscow: Genezis (rus).
- Lytvynenko, S. A. (2014). Vykorystannia vorkshopiv u pidhotovtsi maibutnikh psykholohiv do profesiinoi diialnosti. [The use of workshops in the preparation of future psychologists for professional activities]. *Onovlennia zmistu, form ta metodiv navchannia i vykhovannia v zakladakh osvity. [Update the content, forms and methods of teaching and education in educational institutions]*. Issue 9. 10–12 (ukr).
- Skrypnyk, M. I. (2013). Interaktyvni tekhnolohii v pisliadyplomnomu navchanni. [Interactive technologies in postgraduate education]. Kyiv: DVNZ «Un-t menedzh. osvity» (ukr).
- Vainola, R. Kh. (2009). Pedahohichni zasady osobystisnoho rozvytku maibutnoho sotsialnoho pedahoha v protsesi profesiinoi pidhotovky. [Pedagogical principles of personal development of the future social pedagogue in the process of professional training]. (Synopsis of thesis for Ph. D. of Pedagogy). Kyiv (ukr).

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ТЕХНОЛОГИИ ВОРКШОПА В ПРОЦЕССЕ ПРАКТИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ СОЦИАЛЬНЫХ ПЕДАГОГОВ К ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

**Елена Казанникова, кандидат педагогических наук, директор санаторной школы I–III ст.,
Хортицкая национальная академия, Запорожье, Украина, e-mail: e.v.kazannikova@gmail.com**

В статье с теоретико-методологических позиций современной педагогики высшей школы и социальной педагогики обоснованы концептуальные основы и практические возможности использования технологии воркшопа в процессе подготовки будущих социальных педагогов к профессиональной деятельности. Раскрыты целевые приоритеты и сущностные характеристики воркшопа как инновационной педагогической технологии, которая предусматривает активное и самостоятельное получение знаний и принятие решений участниками в процессе динамической групповой работы, интеграцию социально-коммуникативных, деятельностно-практических и проектно-инновационных компонентов профессиональной подготовки. Определены этапы организации воркшопов (подготовительный, организационно-ознакомительный, исследовательский, технологический и заключительный этапы) и вариативные формы их проведения (анализ проблемных ситуаций, тимбилдинг, дискуссия, педагогическая мастерская, мозговой штурм, марафон, параметрический практикум). Приведен образец структурного построения курса воркшопа – тематический план цикла занятий «Траектория профессионального саморазвития будущего социального педагога», включающий десять занятий интерактивно-компетентностной направленности. В качестве примера применения технологии воркшопа в процессе практической подготовки будущих социальных педагогов описаны два упражнения: «Структура профессиональной компетентности социального педагога» и «Формула профессиональной компетентности социального педагога». Раскрыты диагностические критерии (ценностно-мотивационный, когнитивный, деятельностный и рефлексивный) и соответствующие показатели, по которым можно оценить динамику профессионального саморазвития будущих социальных педагогов благодаря проведенным воркшоп-занятиям. Представлены результаты внедрения цикла воркшоп-занятий «Траектория профессионального саморазвития будущего социального педагога» и оценки его эффективности с

помощью разработанного диагностического инструментария: анкеты для студента «Мой компетентностный потенциал как предпосылка будущей профессиональной деятельности» и карты экспертной оценки для преподавателя «Динамика профессионального саморазвития будущего социального педагога».

Ключевые слова: технология воркшопа, профессиональная компетентность социального педагога, коммуникативные компетенции, организаторские компетенции, исследовательские компетенции, информационные компетенции, коррекционно-реабилитационные компетенции, социально-правовые компетенции.

USE OF WORKSHOP TECHNOLOGY IN PRACTICAL TRAINING FOR FUTURE SOCIAL CARE TEACHERS IN TERMS OF PROFESSIONAL ACTIVITY

Olena Kazannikova, Candidate of Pedagogical Sciences, Head of the Sanatorium School of I-III degrees, Khortytsia National Academy, Zaporizhzhia, Ukraine, e-mail: e.v.kazannikova@gmail.com

The article substantiates the conceptual principles and practical possibilities of using workshops in the process of practical training of to-be social care teachers for professional activity. The issue is considered from the theoretical and methodological standpoint of modern higher education and social pedagogy. The article explores target priorities and essential features of the workshop as an innovative pedagogical technology which assumes that participants actively and willingly gain knowledge and make decisions in the process of dynamic group work which integrates social-communicative, activity-practical, and project-innovative components of professional training.

It is proved that potentials of competence and activity approaches can be successfully realized in the process of practical training of to-be social care teachers due to such invariant characteristics of the workshop as dynamism, active and social nature of reciprocal learning process, swapping teacher's role between those of a translator and an active participant of the education process, as well as ensuring team building in student groups.

The author identifies stages to organize a workshop (preparatory, organizational-introductory, research, technological, and final stages) and various ways of their implementation (analysis of problematic situations, team building, discussion, pedagogical workshop, brainstorming, marathon, parametric hands-on session). The article provides a sample workshop course structure — "Professional development milestones for a prospective social care teacher" course plan for a set of ten interactive-competence sessions. As an example of using workshop technology in practical training for prospective social care teachers, the article outlines two exercises, "Structure of social care teachers' professional competence" and "Formula of social care teachers' professional competence". The study identifies diagnostic criteria (value-motivational, cognitive, activity, and reflexive ones) and corresponding indicators that help to assess the dynamics of prospective social care teachers' development based on workshop results. The article also presents the results of workshop course introduction and its efficiency assessment using developed diagnostic tools including student questionnaires ("My competence potential as a prerequisite for future professional activity") and an expert assessment sheet for a prospective teacher ("Dynamics of student's professional development for a prospective social care teacher").

Keywords: workshop technology, social care teacher's professional competence, communication competence, organizational competence, research competence, information competence, correction and rehabilitation competence, social and legal competence.

Стаття надійшла до редакції / Received 10.02.2020.

Прийнята до друку / Accepted 26.05.2020.

Унікальність тексту 93 % (Unicheck ID 1005370159)

© Казаннікова Олена Володимирівна